

Aluehallintovirasto

Upprättande av riskbedömning

Anvisning för rapporteringskyldiga

ESAVI/30768/2021

Innehåll

1. Riskbedömning – varför?	3
1.1. Vad är risk?	3
1.2. Varför måste riskerna identifieras och bedömas?	4
1.3. Vad ska beaktas i riskbedömningen?	5
2. Upprättande av riskbedömning – hur?	8
2.1. Riskbedömningsblankett	8
2.2. Bedömning och identifiering av risker	8
2.2.1. Produkter och tjänster: sårbarheter och hot	8
2.2.2. Produkter och tjänster: riskfaktorer	9
2.2.3. Kunder	11
2.3. Minskning och hantering av risker	12
2.4. Bedömning av kvarvarande risker	13
3. Mer information	15

1. Riskbedömning – varför?

1.1. Vad är risk?

Med **risk** avses möjligheten att en skadlig eller oönskad händelse inträffar. Det är fråga om en situation där det är möjligt, men inte helt säkert, att en skadlig händelse med tillhörande följder kommer att äga rum. Med risk för penningtvätt och finansiering av terrorism avses att en kombination av olika hot, sårbarheter och skadliga följder kan inträffa. Riskerna kan vara övernationella, nationella och sådana som specifikt gäller den rapporteringskyldiga.

Hot som har samband med penningtvätt och finansiering av terrorism kan utgöras av brottslingar, kriminella grupper, terroristgrupper och personer med anknytning till dylik verksamhet (till exempel medhjälpare) samt av olika föremål. Även kriminella tillvägagångssätt vid olika typer av brott (bedrägeribrottslighet, narkotikabrottslighet, ekonomisk brottslighet osv.) betraktas som hot. Kriminella aktörer kan försöka utnyttja sårbarheter för att lyckas genomföra penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Sårbarheter är svagheter och brister till exempel i det rapporteringskyldiga företagets resurser, verksamhetsätt, system och interna kontroll, samt i personalens kompetens. Även företagets produkter och tjänster kan innehålla sårbarheter. Kriminella aktörer kan utnyttja sårbarheterna för att tvätta pengar eller finansiera terrorism.

Med **penningtvätt** avses åtgärder med vilka man strävar efter att undanhålla eller dölja ursprunget för en brottsligt förvärvat tillgång. Penningtvätt föregås av ett så kallat förbrott genom vilket tillgången som ska tvättas har förvärvats. I fråga om penningtvätt riktas misstanken med andra ord mot tillgångarnas ursprung. Både tillgångar som förvärvats genom brott (till exempel medel som anskaffats genom narkotikabrott), brottsvinning (till exempel vinning genom skattebrott) och egendom som kommit i tillgångarnas ställe (till exempel en fastighet som förvärvats med brottsliga medel) kan vara föremål för penningtvätt.

Tillgångarna som tvättas kan härstamma från vilket brott som helst. I Finland har penningtvätt vanligen en koppling till bedrägerier, stöld, narkotikabrott, gäldenärsbrott, skattebrott och andra ekonomiska brott. Det är viktigt att notera att storleken kan variera på tillgångarna som ska tvättas. Värdet på tillgångar som varit föremål för penningtvätt har enligt de domar som utfärdats i Finland varierat från några hundra euro till hundratusentals euro. Penningtvätt kan även gälla mindre tillgångar.

När man har lyckats föra in kriminella tillgångar i det lagliga finanssystemet och tillgångarnas kriminella ursprung har dolts eller fördunklats, ser tillgångarna ut att vara lagligt förvärvade. Man kan också göra sig skyldig till penningtvätt genom att ta emot, använda, modifiera, överlåta, överföra, förmedla eller inneha egendom som erhållits genom brott, om man genom sina handlingar skaffar sig själv eller någon annan vinning, döljer eller fördunklar egendomens brottsliga ursprung eller hjälper gärningsmannen att undvika rättsliga påföljder för brottet.

Med **finansiering av terrorism** avses verksamhet där medel doneras eller samlas in för terroristbrott eller för finansiering av en enskild terrorist eller terroristgrupp. Vid finansiering av terrorism riktas misstankarna mot tillgångarnas användningsändamål, inte mot ursprunget. Tillgångar som används för att finansiera terrorism kan också vara lagligt förvärvade. Tillgångarna kan också bestå av flera små enskilda belopp. Man gör sig skyldig till finansiering av terrorism om man direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera, eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera, sådana terroristbrott, terroristgrupper eller terrorister som avses i lagen.

1.2. Varför måste riskerna identifieras och bedömas?

Syftet med riskbedömningen för penningtvätt och finansiering av terrorism är att varje aktör som omfattas av lagen om penningtvätt, dvs. den rapporteringsskyldiga, förstår och bedömer hur företagets produkter och tjänster kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Syftet är också att utvärdera med vilka metoder aktören själv kan minska sin risk som mellanhand för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Sådana metoder kan också vara förknippade med sårbarheter och brister, vars effekter det är viktigt att bedöma i förhållande till de identifierade riskerna. De rapporteringsskyldiga har en central roll i bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism. Genom att identifiera och bedöma risker som riktas mot den egna verksamheten kan de rapporteringsskyldiga utarbeta förfaranden för att upptäcka och förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

Utan en riskbedömning är det i praktiken omöjligt att iaktta skyldigheterna i lagen om penningtvätt. Lagen förutsätter att den rapporteringsskyldiga utvärderar risken i sin kundrelation och iakttar skyldigheten till kundkontroll på riskbasis under hela kundrelationen. Det är svårt att iaktta ett riskbaserat tillvägagångssätt om den rapporteringsskyldiga inte har någon uppfattning om huruvida riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism är låga, måttliga, höga eller mycket höga i hens affärsverksamhet. Där som risken är störst behövs effektivare åtgärder och förfaranden för att kontrollera eller minska risken. Samtidigt vill man undvika onödigt tunga förfaranden vid låg risk.

Att upprätta en riskbedömning innebär inte att den rapporteringsskyldiga ska visa att hen inte själv är delaktig i penningtvätt eller finansiering av terrorism. Riskbedömningen har inte heller till syfte att bedöma riskerna som obefintliga eller att konstatera att den rapporteringsskyldigas verksamhet är helt riskfri. Riskbedömningen hjälper den rapporteringsskyldiga att identifiera och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism samt att måttsätta riskhanteringsmetoderna rätt. Med en riskbedömning kan den rapporteringsskyldiga också visa regionförvaltningsverket att den rapporteringsskyldigas metoder för kundkontroll och fortlöpande uppföljning är tillräckliga med tanke på riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Med hjälp av riskbedömningen kan den rapporteringsskyldiga visa tillsynsmyndigheten de grunder som den rapporteringsskyldiga i enskilda fall har hänvisat till när hen till exempel gått in för förenklad eller skärpt kundkontroll.

Riskbedömningen och de åtgärder för kundkontroll som genomförs i praktiken får inte vara motstridiga sinsemellan, utan riskbedömningen ska styra iakttagandet av skyldigheterna till kundkontroll.

1.3. Vad ska beaktas i riskbedömningen?

Lagen om penningtvätt innehåller inga exakta bestämmelser om hur riskbedömningen ska genomföras eller hur den ska utformas. För att regionförvaltningsverket ska kunna konstatera att en riskbedömning enligt lagen om penningtvätt har gjorts och för att den rapporteringsskyldiga ska kunna påvisa för tillsynsmyndigheten att metoderna för kundkontroll och fortlöpande uppföljning är tillräckliga med tanke på risken för penningtvätt och finansiering av terrorism, ska åtminstone följande faktorer ingå i riskbedömningen.

Riskbedömningen ska göras **skriftligen**. Riskbedömningsmallar kan användas, men riskbedömningen ska ändå alltid grunda sig på en omsorgsfull bedömning av den rapporteringsskyldigas egen verksamhet. Färdiga identiska riskbedömningsmallar som gjorts för de stora massorna uppfyller inte de krav som penningtvättslagen ställer på riskbedömningen, utan de fungerar endast som grund för de rapporteringsskyldigas egen bedömning. Till exempel är det inte nog att endast komplettera en färdig riskbedömningsmall med företagets namn, bransch och omsättning.

När den rapporteringsskyldiga bedömer hur omfattande och mångsidig riskbedömningen ska vara ska den egna verksamhetens **art, storlek och omfattning** beaktas. Med verksamhetens storlek och omfattning avses bland annat omsättning, personalstorlek och antalet verksamhetsställen. Med verksamhetens art avses till exempel hurdan verksamhet företaget bedriver och hurdana produkter eller tjänster företaget erbjuder sina kunder. Riskbedömningen ska vara mer omfattande till exempel för en rapporteringsskyldig som har stor omsättning och personal. Å andra sidan innebär inte enbart en liten omsättning nödvändigtvis att riskbedömningen kan vara mindre omfattande, eftersom verksamhetens art kan förutsätta en mer omfattande riskbedömning.

Riskbedömningen ska bedöma riskerna i anslutning till såväl företagets **produkter och tjänster** som till **kunder**. Risknivån för varje produkt eller tjänst som företaget erbjuder fastställs enskilt och utgående från de sårbarheter och hot som hör samman med de enskilda produkterna eller tjänsterna. När riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i ett kundförhållande bedöms, beaktar man de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med nya och befintliga kunder, länder och geografiska områden samt med nya, under utveckling varande och redan befintliga produkter, tjänster och transaktioner samt distributionskanaler och tekniker.

Det är bra att beskriva i riskbedömningen hur den i praktiken påverkar iakttagandet av de olika skyldigheterna i lagen om penningtvätt. Företagets kunder kan till exempel indelas i olika riskklasser utifrån riskbedömningen. Den rapporteringsskyldiga kan iaktta ett förenklat förfarande för kundkontroll om kundrelationen eller en enskild transaktion på basis av riskbedömningen är

förenad med liten risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Om den rapporteringsskyldiga utifrån sin riskbedömning bedömer att risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i ett kundförhållande eller en enskild transaktion är högre än vanligt ska den rapporteringsskyldiga iaktta skärpt förfarande för kundkontroll. En väsentlig del av bedömningen av risker i kundrelationer är att utarbeta förfaranden som grundar sig på riskbaserad bedömning för att fastställa om kunden eller kundens faktiska förmånstagare befinner sig i en politiskt utsatt ställning. Riskbaserade förfaranden måste också utarbetas för att identifiera och fastställa faktiska förmånstagare.

Den rapporteringsskyldiga ska i sin riskbedömning beakta listan över de länder som Europeiska kommissionen fastställt som länder med hög risk för penningtvätt och finansiering av terrorism samt de listor över länder med hög risk som Financial Action Task Force (FATF) publicerat. FATF:s så kallade "svarta lista" över länder med hög risk innehåller länder vars åtgärder för att bekämpa penningtvätt och terrorism har allvarliga strategiska brister. När det gäller kunder och affärsförbindelser med samband till dessa länder ska ett skärpt förfarande tillämpas och kundrelationer och affärsförbindelser övervägas allvarligt. FATF:s "gråa lista" innehåller länder som aktivt försöker åtgärda sina strategiska brister när det gäller penningtvätt och finansiering av terrorism. Eventuella kopplingar till den gråa listans länder beaktas i riskbedömningen. Länkar till alla ovan nämnda listor finns i kapitel 3 i denna anvisning.

Riskhanteringsmetoderna och utvärderingen av dem är en viktig del av riskbedömningen. Med riskhanteringsmetoder avses åtgärder med vilka man strävar efter att hantera och minska risker samt förhindra att en rapporteringsskyldig aktör utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Det är viktigt att särskilt bedöma vilka sårbarheter eller brister som är förknippade med dessa riskhanteringsmetoder och hur de fungerar i verkligheten. Olika **interna verksamhetsprinciper, förfaringssätt och intern kontroll** är olika slags metoder för riskhantering. Metoderna ska vara tillräckliga i proportion till verksamhetens art, storlek och omfattning hos den rapporteringsskyldiga. Med verksamhetsprinciper och förfaringssätt avses till exempel praxis i anslutning till riskhantering, kundkontroll, rapportering, lagring av uppgifter, intern kontroll och övervakning av förfaringssätt samt genomgång av arbetstagarnas verksamhet. Det är möjligt att testa hur den rapporteringsskyldigas verksamhetsprinciper och förfaringssätt fungerar till exempel med hjälp av intern granskning eller andra motsvarande metoder. Övervakningen behöver dock inte kategoriskt genomföras som intern granskning, utan verksamhetens art, storlek och omfattning hos den rapporteringsskyldiga kan inverka på hur övervakningen genomförs.

Interna verksamhetsprinciper, förfaringssätt och intern kontroll ska följas upp och utvecklas. Om den rapporteringsskyldiga är en juridisk person, ska företagets ledning godkänna riskbedömningen och verksamhetsprinciperna, förfaringssätten och övervakningen som ingår i den.

De återstående riskerna som finns kvar trots riskhanteringsmetoderna utgör slutresultatet av en riskbedömning. En sådan risk kan också kallas **kvarvarande risk**. Den kvarvarande risken kan också användas till att bedöma den totala

risknivån för penningtvätt och finansiering av terrorism som riktas mot företaget och dess affärs- eller yrkesverksamhet.

Riskbedömningen ska **uppdateras regelbundet**, till exempel när det sker förändringar i den rapporteringsskyldigas verksamhet eller kundkrets. Det är bra att ange i riskbedömningen när den har uppdaterats och till vilka delar. I samband med att riskbedömningen uppdateras är det också viktigt att utvärdera hur effektiva och aktuella företagets riskhanteringsmetoder är i förhållande till de identifierade riskerna. Behovet av att uppdatera en riskbedömning kan också påverkas av till exempel en nationell riskbedömning för penningtvätt och finansiering av terrorism eller en riskbedömning av tillsynsmyndigheten.

Riskbedömningen kan också innehålla information om vem som ansvarar för dess upprättande och vilka aktörer som har deltagit i upprättandet. Det är också bra att dokumentera källorna och vid behov beskriva hur de har utnyttjats. Riskbedömningen ska på begäran lämnas till regionförvaltningsverket utan ogrundat dröjsmål.

2. Upprättande av riskbedömning – hur?

2.1. Riskbedömningsblankett

Det finns inga formkrav för riskbedömningen. Den rapporteringsskyldiga kan till exempel använda regionförvaltningsverkets **riskbedömningsblankett** som hjälp när riskbedömningen upprättas. Riskbedömningen kan också upprättas utan riskbedömningsblankett eller om man så önskar kan riskbedömningsblanketten anpassas för företagets egna behov. Även olika branschorganisationers riskbedömningsblanketter kan utnyttjas.

När det gäller olika riskbedömningsblanketter bör man dock särskilt beakta att de endast fungerar som grund för den rapporteringsskyldigas egen bedömning. Syftet med regionförvaltningsverkets riskbedömningsblankett är att blankettens frågor och anvisningar ska hjälpa den som upprättar riskbedömningen att identifiera och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Färdiga identiska riskbedömningsmallar för allmänt bruk, i vilka den rapporteringsskyldiga till exempel endast fyller i företagets namn, bransch och omsättning, kan inte betraktas som sådana riskbedömningar som avses i lagen om penningtvätt.

När man gör en riskbedömning är det också bra att beakta den nationella riskbedömningen för penningtvätt och finansiering av terrorism, som ger de rapporteringsskyldiga information om förändringar i sårbarhet, hotbilder och risker i samband med penningtvätt och finansiering av terrorism. När riskbedömningen upprättas är det också viktigt att sätta sig in i bland annat Europeiska kommissionens övernationella riskbedömning samt regionförvaltningsverkets sammandrag för riskbedömning och regionförvaltningsverkets övriga anvisningar. Utnyttjande av även andra externa källor rekommenderas. I kapitel 3 i denna anvisning finns en förteckning över informationskällor som kan utnyttjas när en riskbedömning upprättas. Listan är inte uttömmande, varmed även andra källor kan användas.

2.2. Bedömning och identifiering av risker

2.2.1. Produkter och tjänster: sårbarheter och hot

I inledningsskedet av riskbedömningen identifieras de risker som är förknippade med företagets produkter och tjänster. Till en början kan man bedöma produkternas eller tjänsternas **sårbarheter**. Med sårbarheter avses sådana egenskaper hos företagets produkter eller tjänster som kan göra dem sårbara för penningtvätt eller finansiering av terrorism. För att identifiera sårbarheter kan man till exempel utvärdera följande:

- tillgång till produkten eller tjänsten ur hotets (kriminella aktörer) synvinkel
  - hur lätt eller snabbt en produkt eller tjänst är tillgänglig för kriminella aktörer
- produktens eller tjänstens attraktionskraft ur hotets synvinkel:
  - anonymitet för kriminella aktörer

- rörlighet
- möjlighet till återförsäljning
- bevarande av värde

Graden av sårbarhet kan bedömas på skalan 1–4, där 1 innebär att produkten eller tjänsten inte är särskilt sårbar och 4 innebär att produkten eller tjänsten är mycket sårbar. Det är viktigt att motivera bedömningen.

Förutom att identifiera och bedöma sårbarheter är det också viktigt att reflektera över olika hot och deras betydelse. Hoten kan utgöras av brottslingar, kriminella grupper, terroristgrupper och personer med anknytning till deras verksamhet samt kriminella aktörers typiska verksamhetssätt i olika typer av brott (bedrägeribrottslighet, narkotikabrottslighet, ekonomisk brottslighet osv.). När det gäller hot kan man till exempel bedöma hur och hur troligt det är att kriminella aktörer med hjälp av företagets produkter eller tjänster kan försöka undanhålla eller dölja ursprunget till medel som anskaffats genom brott. Samtidigt är det också viktigt att bedöma hur och hur troligt det är att kriminella aktörer kan försöka samla in eller skicka medel eller annan egendom för att finansiera terrorism med hjälp av företagets produkter eller tjänster.

Vid bedömningen av hotens betydelse rekommenderas att man också sätter sig in i externa källor, till exempel i den nationella riskbedömningen för penningtvätt och finansiering av terrorism samt i polis- och underrättelsemyndigheternas rapporter, årsberättelser och utredningar om olika brottsfenomen och hot i samband med dem.

Hotens betydelse kan till exempel bedömas på skalan 1–4, där 1 innebär att hotnivån är låg och 4 att hotnivån är mycket hög. Det är viktigt att motivera bedömningen.

Riskenivån i anslutning till en produkt eller tjänst, dvs. produktens eller tjänstens så kallade **specifika risk**, erhålls när man jämför sårbarhets- och hotnivåerna. Om en viss produkt eller tjänst till exempel bedöms vara betydligt sårbar (3) och hotens betydelse låg (1), blir produktens eller tjänstens specifika risknivå måttlig (2). När man bedömer risknivån rekommenderas det att man fäster särskild vikt vid sårbarheter som observerats i företagets produkter eller tjänster. Sårbarheterna hos en produkt eller tjänst kan ges större vikt i förhållande till hoten.

2.2.2. Produkter och tjänster: riskfaktorer

När man upprättar en riskbedömning granskar man också olika **riskfaktorer** som har en inverkan på produkternas och tjänsternas risker i det aktuella företaget. Riskfaktorernas antal och kvalitet inverkar på produkternas och tjänsternas slutliga risknivå. Riskfaktorerna kan höja eller sänka risken från normalnivå och på så sätt inverka på den specifika risknivån som är kännetecknande för produkten eller tjänsten.

Riskfaktorernas inverkan på produktens eller tjänstens risknivå kan utvärderas till exempel på följande sätt:

1. En lista över företagets produkter och tjänster utarbetas. Den specifika risknivån (den som fastställdes i början av riskbedömningen) för dessa anges på skalan 1–4.
2. Riskfaktorerna för varje produkt eller tjänst kan fastställas enligt följande:
  - Kunder
    - den kundkrets som har tillgång till produkten eller tjänsten (t.ex. privatkunder, små företag, stora företag, internationella företag, kontantkunder, övriga)
    - kundernas branscher
    - hur en kund som köper en produkt eller tjänst uträttar sitt ärende (på plats, på distans, på annat sätt)
    - kopplingar mellan kunder som köper en produkt eller tjänst och olika geografiska områden och stater
    - kundrelationernas karaktär hos kunder som köper en produkt eller tjänst (t.ex. permanent, temporär, annan)
  - Transaktioner/affärsförbindelser
    - betalningssätt i samband med en transaktion (t.ex. kontantbetalning, girering, bankkort, virtuell valuta, andra betalningssätt)
    - plats där transaktionen utförs (t.ex. på ort och ställe, på distans, annan)
    - hur lätt det är att klarlägga affärsförbindelsens syfte och ursprung (lätt, relativt lätt, svårt, mycket svårt)
    - transaktionernas bundenhet till olika geografiska områden och stater
    - transaktionernas regelbundenhet och tempo
  - Länder och geografiska områden
    - Av Europeiska kommissionen och FATF fastställda länder och regioner med hög risk och vars åtgärder inte är tillräckliga för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism
    - geografiskt område där produkten eller tjänsten tillhandahålls
    - Adress för verksamhetsstället där produkten eller tjänsten tillhandahålls
  - Distributionskanaler
    - distributionskanaler och deras antal
      - försäljning direkt till slutkunden
      - försäljning direkt till detaljhandeln
      - försäljning via partihandeln
      - försäljning via importör
      - kombination av flera distributionskanaler
  - Teknologi
    - system samt betalnings- och ärendehanteringsmetoder med ny teknologi i samband med produkten eller tjänsten
    - grundar sig själva produkten eller tjänsten på ny teknologi?

3. Den slutliga risknivån för en produkt eller tjänst bedöms med skalan 1–4 när riskfaktorernas inverkan har beaktats.

Det är också viktigt att utvärdera hur riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i företagets bransch påverkar företagets verksamhet. Till denna del är det bra att till exempel utreda hur risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i företagets bransch har bedömts nationellt och varför, samt vilka effekter de branschrelaterade riskerna har för företagets verksamhet.

2.2.3. Kunder

Riskbedömningen kan också innehålla en bedömning av sådana riskfaktorer som hör samman med företagets olika kundgrupper. Med riskfaktorer avses sådana faktorer som för en viss kundgrupp innebär en högre eller lägre risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism än normalt. De identifierade riskerna påverkar företagets metoder för kundkontroll.

Den rapporteringsskyldigas olika kundgrupper kan ha olika riskfaktorer. Det är möjligt att dela in kundkretsen på olika sätt, till exempel genom att dela in kunderna i privatkunder och företagskunder som därtill kan kategoriseras vidare, till exempel i små, medelstora och stora företagskunder. Även andra kategoriseringsmetoder kan användas. Olika kundgrupper kan ha olika risknivåer, enligt riskfaktorerna i riskbedömningen. En kundgrupp kan ha låg risk och en annan hög risk på basis av riskfaktorerna, varmed gruppen med hög risk kräver skärpt kundkontroll.

En så kallad riskprofil eller riskklass kan också fastställas för enskilda kunder och affärsförbindelser utifrån riskbedömningen och de identifierade riskfaktorerna. Riskbedömningen av enskilda kundrelationer och affärsförbindelser behöver inte ingå i riskbedömningen, utan kan genomföras på olika sätt med beaktande av storleken på den rapporteringsskyldigas verksamhet, till exempel med hjälp av datasystem. När riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i ett kundförhållande bedöms, beaktar man de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med nya och befintliga kunder, länder och geografiska områden samt med nya, under utveckling varande och redan befintliga produkter, tjänster och transaktioner samt distributionskanaler och tekniker.

Lägre risk hos en kund kan grunda sig på att:

- kunden är ett bolag som är föremål för offentlig handel
- kunden är ett offentligt samfund eller ett offentligt företag
- kundens bostads- eller hemort är ett geografiskt område med lägre risk

Högre risk hos en kund kan grunda sig på att:

- affärsförbindelsen försiggår under ovanliga omständigheter
- kundens boningsort eller hemort är
  - ett land där det enligt tillförlitliga källor förekommer betydande korruption eller annan brottslig verksamhet

- ett land som till exempel är föremål för sanktioner, export- eller importförbud eller liknande åtgärder från EU eller FN
- ett land som finansierar eller stöder terroristverksamhet eller där kända terroristorganisationer verkar
- juridiska personer eller juridiska arrangemang används för att förvalta personliga medel
- företaget har en person som sköter förvaltarregistreringen eller dess aktier har emitterats som innehavaraktier
- produkterna och affärsförbindelserna kan försvåra identifieringen av kunden eller den faktiska förmånstagaren
- företagets verksamhet är kontantintensivt
- företagets ägarstruktur framstår som ovanlig eller alltför komplicerad för dess verksamhet

2.3. Minskning och hantering av risker

Den rapporteringsskyldigas verksamhetsprinciper, förfaranden och övervakning ska vara tillräckliga för att minska och effektivt hantera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Företaget ska i sin riskbedömning kartlägga tillgängliga metoder för att hantera och minska riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Med hjälp av riskhanteringsmetoderna kan man också åtgärda sårbarheter med anknytning till penningtvätt och finansiering av terrorism som företaget observerat. Det är också viktigt att riskbedömningen klarlägger till vilka delar hanteringsmetoderna inte är tillräckligt fungerande och effektiva för att riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism ska kunna minskas och avväjas samt för att sårbarheter och brister i anslutning till hanteringsmetoderna ska kunna identifieras.

Vid kartläggningen av hanteringsmetoderna och sårbarheterna i anslutning till dem bör bland annat följande beaktas:

- Kundkontroll
  - företagets interna processer och anvisningar för identifiering och verifiering av en kund samt insamling av uppgifter för kundkontroll
  - dokumentering och lagring av kunduppgifter
  - uppdateringen av kunduppgifter för kundkontroll och ombesörjande av att uppgifterna är aktuella
  - praxis för identifiering på distans
- System
  - det finns/finns inga system för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism
  - andra system används/används inte
  - lagring och dokumentering av uppgifter i olika system
  - lagring, säkerhetskopiering och återställande av uppgifter i system
  - användbarheten och integriteten hos de uppgifter som lagrats i systemen

- organisering av dokumentförvaltning och ansvar för den
- Fortlöpande uppföljning
  - fortlöpande manuell eller automatisk (systemstödd) uppföljning av kunder
  - uppföljning av permanenta kundrelationer
  - uppföljning av kundrelationer av engångsnatur
- Praxis i samband med riskhantering
  - regelbunden utvärdering, korrigerig och uppdatering av praxis och verksamhetsmodeller för riskhantering
  - förhållandet mellan riskhantering i anslutning till penningtvätt och finansiering av terrorism och övrig riskhantering
  - dokumentation av riskhanteringspraxis
  - tillgängliga ekonomiska resurser
- Intern kontroll
  - den interna kontrollens effektivitet och regelbundenhet
  - omfattningen av intern kontroll i företagets processer och praxis och enskilda affärsförbindelser för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism
  - ansvarsfördelning för intern kontroll
- Personalens utbildning och kompetens samt personalresurser
  - utbildningens kvalitet och omfattning
  - ansvar för utbildningen
  - medvetenhet om lagstiftningen samt om fenomen i samband med penningtvätt och finansiering av terrorism
  - praktiska kompetensnivåer och säkerställande av kompetens
  - ansvarsfördelning för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism
  - personalomsättning, frånvaro, introduktion till arbete för nya arbetstagare

Exempellistorna är inte uttömmande och kan kompletteras när riskbedömningen upprättas.

Det är också bra att anteckna i riskbedömningen hur varje kontrollmetod fungerar och hur effektiv den är.

2.4. Bedömning av kvarvarande risker

Den kvarvarande risken, dvs. den återstående risken, som blir kvar trots de kontrollmetoder som företaget använder utvärderas i slutet av riskbedömningen.

De kvarvarande risknivåerna kan utvärderas till exempel på följande sätt:

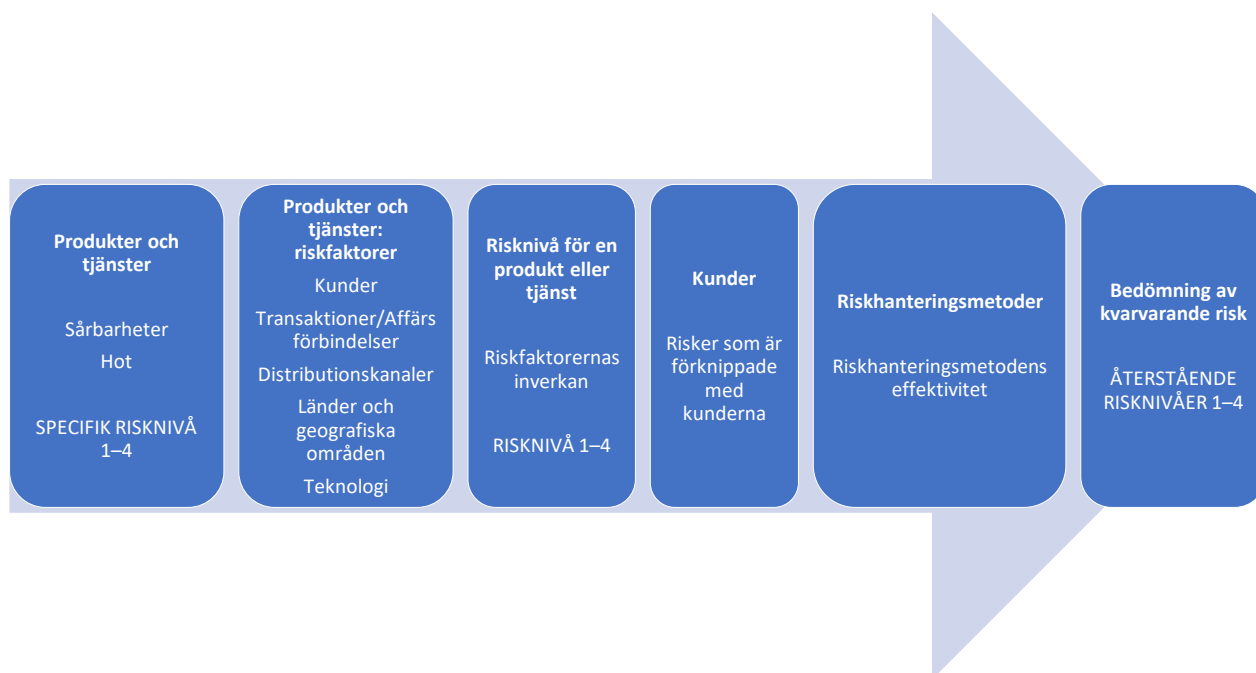
1. Risknivåerna anges.

2. Riskhanteringsmetodernas inverkan på risknivån utvärderas. Eventuella sårbarheter och brister som observerats i riskhanteringsmetoderna beaktas.
3. Den kvarvarande riskens nivå anges i siffror (1 = låg, 2 = måttlig, 3 = hög, 4 = mycket hög), dvs den risk som blir kvar trots riskhanteringsmetoderna.
4. Behovet av fler hanteringsmetoder för att ytterligare sänka den återstående risken utvärderas. Om den kvarvarande risken accepteras utan ytterligare riskhanteringsmetoder motiverar man varför den kvarvarande risken kan accepteras utan åtgärder.

Vid utvärderingen av kvarvarande risker är det viktigt att tydligt beskriva slutledningskedjan från identifierade risker till de risker som kvarstår efter riskhanteringsmetoderna.

I slutet av riskbedömningen kan man också bedöma den **totala risknivån** för penningtvätt och finansiering av terrorism på basis av riskerna som är förknippade med företagets produkter, tjänster och kundrelationer. Det är bra att motivera bedömningen.

Bild 1. Process för riskbedömning

3. Mer information

[Europeiska kommissionens övernationella riskbedömning 2019](#)

[Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism 2021](#)

[Sammandrag av regionförvaltningsverkets riskbedömning för penningtvätt och finansiering av terrorism](#)

[Rapportering om tveklaktig transaktion – Regionförvaltningsverkets anvisning till rapporteringsskyldiga](#)

[Förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism – Regionförvaltningsverkets anvisning till rapporteringsskyldiga](#)

[Stater med hög risk för penningtvätt och finansiering av terrorism enligt Europeiska kommissionen \(på engelska\)](#)

[FATF:s lista över länder och regioner med hög risk \(den s.k. svarta listan, på engelska\)](#)

[FATF:s lista över länder och regioner som är föremål för ökad monitorering \(den s.k. grå listan, på engelska\)](#)

[Regionförvaltningsverket – tillsyn över lagen om penningtvätt](#)

[Centralen för utredning av penningtvätt - översikter och rapporter om bekämpning av penningtvätt och av finansiering av terrorism](#)

[Polisen.fi – information om de vanligaste brotten och brottsfenomen](#)

[Skyddspolisen – bekämpning av terrorism](#)

[Penningtvätt.fi – Förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism](#)

Regionförvaltningsverket i Södra Finland